

GEOGRAFIA DEL MAR I DEL LITORAL

Llicenciatura de Ciències Ambientals; 2n cicle

Curs 2005-2006; 2n semestre

Classes: Dimarts de 12 a 14 h.

Professor: Francesc Romagosa

Correu electrònic: Francesc.Romagosa@uab.es

CONTINGUTS

L'assignatura es divideix en tres parts: en una primera part s'analitza l'espai litoral -en un sentit geogràfic ampli- des del punt de vista físic (formació, dinàmica i morfologia). La segona part analitza els principals ecosistemes característics del litoral mediterrani. Finalment, la tercera part tracta de les relacions entre la societat i l'espai litoral (usos, impactes, gestió i planificació). Es treballa en alguns estudis de casos concrets, sobretot de l'àmbit català i mediterrani. S'inclou una sortida de camp en un tram del litoral català.

OBJECTIUS

L'objectiu del curs és donar els coneixements de base per què l'alumne compregui la complexitat territorial, ambiental i social del sistema litoral i aprengui a analitzar la problemàtica de l'espai litoral de forma integrada i des d'un punt de vista geogràfic.

TEMARI

1ª part: Introducció al litoral

1. El sistema litoral
2. La formació i l'evolució del litoral
3. La morfologia del litoral

2ª part: Els ecosistemes litorals

4. Ecosistemes submergits
5. Penya-segats
6. Platges i sistemes dunars
7. Deltes
8. Zones humides

3ª part: Litoral i societat

9. Activitats humanes i impactes al litoral
10. El turisme litoral
11. La pesca
12. Legislació i administració al litoral
13. Litoral i sostenibilitat: la qualitat ambiental al litoral
14. La gestió integrada del litoral

AVALUACIÓ

- Un **treball de curs**, realitzat en grup (40% de la nota).
- Un **examen final** (60% de la nota).
- La **sortida de camp** que es realitzarà en un tram del litoral català complementarà el temari teòric de l'assignatura i també serà objecte d'avaluació.
- També es tindrà en compte l'assistència i participació a classe.

BIBLIOGRAFIA

- ANTON, S. (2004). "Demanda turística i protecció del litoral: un horitzó possible". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 69-84
- ARTIGUES, A.A. (2001). "Turismo de espacios litorales e insulares". A: BARRADO, D.A.; CALABUIG, J. (eds.) *Geografía mundial del turismo*. Madrid: Síntesis: 90-122
- BARRAGÁN, J.M. (2003). *Medio ambiente y desarrollo en áreas litorales: introducción a la planificación y gestión integradas*. Cádiz: Universidad de Cádiz
- BARRAGÁN, J.M. (2004). *Las áreas litorales de España. Del análisis geográfico a la gestión integrada*. Barcelona: Ariel
- BIROT, P. (1962). *Tratado de Geografía Física general*. Barcelona: Vicens-Vives
- BRETON, F. (1996). "El litoral: bases per al planejament i la gestió integrada d'un espai dinàmic i vulnerable". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 45-100
- BUSQUETS, J. i altres (2003). *Les formes urbanes del litoral català*. Barcelona: Diputació de Barcelona
- CARTER, R.W.G. (1989). *Coastal environments. An introduction to the Physical, Ecological and Cultural Systems of Coastlines*. London: Academic Press
- COASTAL MANAGEMENT (publicació periòdica, diversos números)
- DD.AA. (2004). *Planificació i gestió integral del litoral. Eines, estratègies i bones pràctiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona
- DERRUAU, M. (1978). *Geomorfología*. Barcelona: Ariel
- FUNDACIÓ TERRA (2001). "El litoral". *Perspectiva ambiental*, 23
- GREENPEACE (2004). *Destrucción a toda costa*. Madrid: Greenpeace
- HASLETT, S.K. (2000). *Coastal systems*. London: Roudledge
- JOURNAL OF COASTAL CONSERVATION (publicació periòdica, diversos números)
- MARGALEF, R. (1994). *Litorals i oceans*. Enciclopèdia Biosfera, vol. 10. Barcelona: Enciclopèdia Catalana
- MIRALLES, E. (1999). *Costes baixes sorrenques, territori i societat: cap a una gestió integrada i sostenible dels sistemes de platja*. Memòria de recerca inèdita. Bellaterra: Departament de Geografia – UAB

- M.O.P.U. (1988). *Análisis del litoral español. Diseño de políticas territoriales*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo
- MORENO, A. (1990). *Régimen jurídico del litoral*. Madrid: Tecnos
- MULERO, A. (1999). *Introducción al medio ambiente en España*. Barcelona: Ariel
- NONN, H. (1987). *Geografía de los litorales*. Madrid: Akal
- PARPAL, N. (1996). "Un passeig pel litoral". *Quaderns d'Ecologia Aplicada*, 13: 245-289
- PASKOFF, R. (1994). *Les littoraux. Impact des aménagements sur leur évolution*. Paris: Masson
- PIÈ, R. (1985). "De las cartas de concesiones de usos de la playa a los planes de ordenación del litoral. La costa catalana". *Estudios Territoriales*, 18: 109-138
- RIBA, O. (1993). "Dinàmica de les costes i actuació antròpica". *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 36: 229-247
- ROMAGOSA, F. (2000). *Zones humides, societat i medi ambient. Les zones humides de Catalunya*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB
- ROS, J. (2001). *Vora el mar broix. Problemàtica ambiental del litoral mediterrani*. Barcelona: Empúries
- ROS, J.; SERRA, J. (1996). "Ecosistemes i dinàmica litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 5-43
- ROSSELLÓ, V.M. i altres (1998). *Manual de geografia física*. València: Universitat de València
- SALVÀ TOMÀS, P. (1992). "La Mar Catalana". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 111-160
- SANJAUME, E. (1992). "Les costes". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 161-211
- SERRA, J.; ROCA, E. (2004). "El litoral: naturalesa domada?". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 25-38
- STRAHLER, A.N.; STRAHLER, A.H. (1989). *Geografía física*. Barcelona: Omega
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2001). *Los océanos. Medio ambiente, recursos y políticas marinas*. Barcelona: Ed. del Serbal
- UNEP; EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2000). *Estat i pressions del medi marí i costaner mediterrani*. Barcelona: Departament de Medi Ambient – Generalitat de Catalunya
- VALLEGA, A. (1999). *Fundamentals of Integrated Coastal Management*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers

ALGUNES ADRECES D'INTERNET

<http://mediambient.gencat.net>

Pàgina del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, on hi ha un apartat específic sobre zones costaneres (dins “El medi”), cartografia ambiental, els espais naturals protegits i tota la legislació ambiental.

<http://www.mma.es>

Pàgina del Ministerio de Medio Ambiente, on hi ha un enllaç amb la Direcció General de Costes, la Llei de Costes i un catàleg de totes les platges de l'Estat espanyol, entre d'altres aspectes.

<http://www.gencat.net/darp/pescamar.htm>

Pàgina de la Direcció General de Pesca del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, on hi ha tota la informació relativa a la pesca, la nàutica, cartografia marina, etc. de Catalunya.

<http://www.gencat.net/aca>

Pàgina de l'Agència Catalana de l'Aigua (Departament de Medi Ambient), on s'hi troba informació sobre el Programa de vigilància i informació de l'estat de les platges i el Programa de prevenció i neteja de les aigües litorals i les platges.

<http://ramsar.org>

Pàgina oficial de la Convenció de Ramsar sobre zones humides d'importància internacional, amb tota la informació relativa a aquests ecosistemes i les actuacions de la convenció.

<http://elfar.diba.es>

Pàgina del Consorci El Far, de la Diputació de Barcelona, centre de treballs del mar, amb un enllaç al Centre d'Informació del Litoral, que ofereix una sèrie de recursos i d'informació i actualitat relacionada amb el mar i el litoral.

<http://www.plalitoral.net/>

Pàgina del Pla Estratègic per al litoral de la Regió Metropolitana de Barcelona, impulsat pel Fòrum de Municipis del Litoral de la RMB i coordinat pel Consorci El Far. Recull de plans, projectes i documents.

<http://www.blueflag.org>

Pàgina oficial de la campanya europea “Bandera blava per a platges i ports esportius” gestionada per la Fundació Europea per a l'Educació Ambiental, amb seu central a Dinamarca.

<http://www.coastalguide.org>

Pàgina de l'European Union for Coastal Conservation (EUCC), associació amb seu central als Països Baixos, que ofereix informació sobre gestió, planejament, conservació i recerca sobre les àrees litorals europees. Ofereix el full informatiu “Coastal News” i l’“Euro-Mediterranean Newsletter”, amb tota l'actualitat referent al litoral.

<http://www.eurosion.org>

Pàgina del projecte de recerca universitària Eurosion “A European initiative for sustainable coastal erosion management”, el qual ha coordinat la UAB. Ofereix diferents documents on s'exposen els resultats del projecte.